

Tillitsfulla relationer, elever emellan

Ulf Jederlund: Goda relationer mellan elever främjar trygghet och studiero–
transkribering av ljudfil

Jag heter Ulf Jederlund, jag har en bakgrund som musikpedagog och musikterapeut. Jobbat i många år ute i verksamheterna. Har också jobbat mycket som handledare i skolan och förskolan kring utvecklingsfrågor runt elever i särskilda behov, och lärares samarbete. I dag jobbar jag på specialpedagogiska institutionen på Stockholms universitet där jag bedriver ett doktorandforskningsprojekt om skolutveckling runt inkludering och lärares samarbete i de här frågorna. Den här ljudfilen handlar om lärares och skolans gemensamma arbete för att främja goda relationer mellan elever på hela skolan. På organisationsnivå och på gruppnivå så har hela skolans personal ett gemensamt ansvar för att organisera lärmiljöerna, så att alla elever kan mötas och göra saker och lära tillsammans. I olika konstellationer och i varje klassrum. Det är aldrig okej att någon enda undervisningsmiljö eller klassrum på skolan präglas av ett destruktivt samarbetsklimat och otrygga elever. Det är aldrig heller en enskild lärares dilemma om studieron inte fungerar, utan alltid ett kollektivt ansvar bland personalen att samarbeta för förbättringar. Att acceptera eller blunda för ett otryggt socialt klimat är helt enkelt inget alternativ. Lärare behöver därför tillsammans bedriva ett kontinuerligt förebyggande och främjande arbete för ett gott klimat på hela skolan där studiero i varje klassrum är en mycket viktig del. Om så sker, då minskar också behovet av åtgärdande insatser, åtgärdande arbete kring studiero. Så vad kan man göra då på övergripande nivå för att förbättra det sociala klimatet på skolan? En nyckel för såna förbättringar är att man på skolan skapar utrymme för regelbundna kollegiala samtal i lärargrupper och arbetslag, där det vardagliga arbetet med eleverna och undervisningen blir föremål för kollektiv reflektion och kollektivt ansvarstagande för det som händer. Att man diskuterar vad vi kan lära oss av varandra. Till exempel, varför funkar någonting bra i den där klassen men inte i någon annan. Och hur man kan ta hjälp av varandra

och sina kollegor. Det kan handla om att man har kört fast eller har problem med att bemöta och undervisa några elever just nu. Och då kanske man kan få stöd och hjälp av andra som har fått det att funka bättre. Och att undervisa tillsammans och besöka varandras lektioner och grupper är också viktiga sätt att stärka ett kollektivt lärande kring socialt klimat och studiero. Här kan också grupphandledning vara ett mycket starkt verktyg för att få såna här kollegiala samtal och förbättringsarbete att fungera bra. En viktig aspekt också i det kontinuerliga främjande arbetet är förstås lärares samarbete med andra på skolan, andra aktörer, och då inte minst eleverna. Att eleverna hela tiden är med i en pågående dialog om arbetsron i klassrummet och om relationer och socialt klimat på skolan är självklart. Men också desto viktigare då att påminna sig om. Att till exempel höra elevers tankar om varför det är som det är när det är stökigt kan ofta ge avgörande information om vad som behöver förändras. Andra viktiga samarbetspartners är förstås elevhälsans personal, och ibland elevernas vårdnadshavare. En annan nyckel är att på skolan planera för goda gemensamma upplevelser för eleverna, både i stort och i smått. Att man i läsårscykeln på skolan ger utrymme för kvalitativ social samvaro. Skolor som gör det brukar rapportera att det lönar sig mer än väl. Man vinner tillbaka tiden i form av ett bättre arbetsklimat i alla elevgrupper. Gemensamma aktiviteter i små och stora grupper i olika konstellationer under lustfyllda former och med vuxnas aktiva deltagande underlättar för elever att komma varandra närmare och lära känna varandra, respektera varandra och vara trygga. Det kan till exempel vara tid för personliga samtal, utflykter, studiebesök, projektarbeten. Skapande aktiviteter med musik, bild, drama, dans. Och det kan vara idrottsaktiviteter, spel och lekar. Att medvetet skapa aktiviteter som syftar till att främja respektfulla trygga relationer och ett gott klimat på hela skolan är inte någon lyx som skolan inte har råd med, utan det är snarare ett professionellt sätt att arbeta med kunskapsmålen i läroplanens del två. Som avslutning här så ger jag några frågor som jag tycker kan vara värt att fundera kring när det gäller er skolas

arbete för att främja goda relationer mellan skolans elever. Hur inleds ett läsår? Hur tas nya elever emot? Hur ser övergångar ut? Hur inleds en skoldag? Hur görs avslut och hur säger man hejdå? Hur görs varje elevs personliga resurser och intressen synliga för kamrater och lärare? Hur görs elevers arbeten och kunskaper synliga för kamrater och lärare? På vilket sätt varierar gruppammansättningar och arbetsformer så att elevers olika styrkor kan komma fram i olika situationer och stärka kamratrelationerna?